

ספרי' — אוצר החסידים — ליונאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש



ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תשכ"ז

יו"ל לש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תשע"א



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ואחת לבריאה

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק מהתוועדות נצבים-וילך, כ"ה אלול ה'תשכ"ז – הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – כמה מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש – מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"ט אלול, ה'תשנ"א (ופרצת),
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2011 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5771 • 2011

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

בס"ד. שיחת ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תשכ"ז.

בלתי מוגה

א. ידוע מה שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם אדמו"ר הזקן, ששמע ממורו ורבו הרב המגיד בשם מורו ורבו הבעש"ט נ"ע¹:

"החודש השביעי שהוא החודש הראשון לחדשי השנה, הקב"ה בעצמו מברכו בשבת מברכים, שהוא השבת האחרון דחודש אלול, ובכח זה, ישראל מברכים את החדשים יא פעמים בשנה".

וממשיך לבאר השייכות לפרשת נצבים:

"כתיב² אתם נצבים היום, דהיום קאי על ראש השנה שהוא יום הדין, וכמ"ש³ ויהי היום גו', ותרגם, והוה יום דינא רבא, ואתם נצבים, קיימים ועומדים, והיינו שזוכים בדין.

ובשבת שלפני ר"ה, שהוא שבת האחרון דחודש אלול, קוראין אז פרשת אתם נצבים, דזהו ברכתו של הקב"ה, בשבת מברכים חודש השביעי, שהוא המשובע והמשביע ברוב טוב לכל ישראל על כל השנה".

ב. והענין בזה:

ידוע שפרשת נצבים קורין לעולם קודם ר"ה⁴, בתור הכנה לר"ה (אלא שלפעמים מוסיפין וקוראים גם פרשת וילך לפני ר"ה), כמרומז בתיבת "היום", בה"א הידיעה, דקאי על ר"ה, שהוא "יום דינא רבא".

ויש לבאר דיוק הלשון "יום דינא רבא" — שהרי אמרו רז"ל: "אדם נידון בכל יום", אלא שזהו רק דין פרטי, ואילו הדין שבר"ה הוא "דינא רבא".

ועל זה באה ברכתו של הקב"ה — "אתם נצבים", "קיימים ועומדים",

— כי, הלשון "נצבים" מורה על עמידה בתוקף ללא שינוי, וכפי שמצינו הלשון "נצב" בנוגע למלך, כמ"ש⁵ "נצב מלך", והרי אצל המלך

(1) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סמ"א. וש"נ (נעתק ב"היום יום" כה אלול).

(3) איוב ב, א.
(4) לקו"ת ריש פרשתנו (נצבים).

(5) ר"ה טז, א.

(6) מלכים-א כב, מח.

(2) ריש פרשתנו (נצבים).

אין שינויים, והיינו, שכל השינויים שישנם במדינה, אינם פועלים שינוי במלך, אע"פ שהשינויים הם מצד המלך, ואדרבה, בגלל שהשינויים הם מצד המלך עצמו, לכן אין זה נחשב לשינוי לגביו, וע"ד המבואר בכ"מ בדרושי חסידות⁷ בנוגע למדידה והגבלה, שמדידה והגבלה עצמית (שהוא מודד ומגביל את עצמו) אינה נחשבת למדידה והגבלה — וממשיך לבאר הענין ד"נצבים", "קיימים ועומדים" — "והיינו שזוכים בדין".

ויש להוסיף, שברכתו של הקב"ה מתבטאת לא רק בענין ד"נצבים", אלא גם בענין ד"היום" — כפירוש רש"י⁸ "כיום הזה שהוא קיים .. ומאיר כו".

ויתירה מזה: כיון שבתוכת "היום" יש שני פירושים, פי' הא', שקאי על ר"ה שהוא יום הדין, ופי' הב', "כיום הזה שהוא קיים .. ומאיר .. כך עתיד להאיר לכם", וידוע שב' הפירושים שבתוכת אחת קשורים זב"ד⁹, הרי מובן, שביום הדין גופא פועלים הענין ד"היום", "שהוא קיים .. ומאיר", והיינו, שה"דינא רבא" אינו לשם דין ח"ו, אלא כדי ש"תוציא כאור משפטינו"¹⁰, כיום שהוא מאיר, ועד ל"אור חדש", כדברי רבינו הזקן באגה"ק¹¹, ש"בכל שנה ושנה יורד ומאיר .. אור חדש ומחודש .. עליון יותר שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה".

ו"זהו ברכתו של הקב"ה, בשבת מברכים חודש השביעי, שהוא המשובע (כדברי המדרש¹²) והמשביע ברוב טוב לכל ישראל על כל השנה", והיינו, שזוכים לכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בענינים גשמיים.

וכיון שאצל בני" משתלשלים כל הענינים מהתורה — נמשכת תחילה כתיבה וחתימה טובה בנוגע ללימוד התורה, שתהי' הצלחה בלימוד התורה, נגלה וחסידות, ביתר חיות, והצלחה בקיום המצוות בהידור, ובעבודת התפלה, ועי"ז ש"בחוקותי תלכו", אזי ונתתי גשמיכם בעתם¹³, בכני חיי ומזוני רויחי, ועד לקיום היעוד "ואולך אתכם קוממיות"¹⁴, למטה מעשרה טפחים.

(11) סי"ד.

(7) ראה סה"מ תרנ"ז ע' קנו ואילך. וש"נ.

(12) ויק"ר פכ"ט, ח.

(8) פרושתנו שם, יב.

(13) ר"פ בחוקותי.

(9) ראה תר"מ ח"מ ע' 7. וש"נ.

(14) שם, יג.

(10) נוסח פיוט "היום הרת עולם" במוסף

ג. והנה, לאחר הברכה וההבטחה ד"אתם נצבים היום", וכהמשך הכתוב¹⁵ "לעברך בברית ה' אלקיך וגו'", שזוהי הברכה בכללות — ישנה גם הברכה כפי שבאה בפרטיות, שזהו מ"ש בהמשך הכתובים¹⁶ "אם יהי נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלקיך ומשם יקחך".

ובהקדמה — שכיון שהתורה ניתנה בעולם העשי, שהוא כנגד חלק הפשט שבתורה (כמבואר בכ"מ¹⁷), הרי מובן, שהעיקר הוא קיום הענין כפשוטו, היינו, שהקב"ה יקבץ את כל בני, אפילו אלו שהם במעמד ומצב של "נדחים", ועד ל"נדחך בקצה השמים", ויביא אותם מ"קצה השמים" התחתון ביותר ל"קצה השמים" העליון ביותר.

וכיון שצריכים לפעול זאת למטה, בעוה"ז הגשמי והחומרי שאין תחתון למטה ממנו, הרי זה צריך להיעשות ע"י הקב"ה בעצמו, וכפי שמפרש רש"י על הפסוק¹⁸ "ושב ה' אלקיך את שבותך", "כאילו הוא עצמו צריך להיות אוחז בידי ממש איש ממקומו, כענין שנאמר¹⁹ ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל".

כלומר: גאולה זו לא תהי' כמו הגאולות שלפני, כולל גם גאולת מצרים, שהיא השרש לכל הגאולות, שאף שנחשבת גאולה שלימה לגבי שאר הגאולות, לא היתה גאולה שלימה באמיתיות, שהרי עדיין נשארה אפשרות שלאחרי' תהי' גלות נוספת, ועד שבשעת הגאולה עצמה הי' כבר ניכר שאינה גאולה שלימה, שלכן הוצרכה להיות "בחפזון"²⁰, והטעם שלא היתה גאולה שלימה — לפי שלא היתה ע"י הקב"ה לבדו, אלא כמ"ש²¹ "והוי' גו'" (בתוספת וא"ו), "הוא ובית דינו"²²; אבל הגאולה העתידה תהי' ע"י הקב"ה לבדו²³, ולכן תהי' גאולה שלימה שאין אחרי' גלות²⁴, והגאולה עצמה תהי' באופן ש"לא בחפזון תצאו"²⁵, אלא "בשובה ונחת תושעון"²⁶.

ד. וכיון שבשבת שלפני ראש השנה (שמתברך ממנו, שהרי מיום

(23) ראה שמו"ר פ"ט ו. הובא במכתב י"ג אלול שנה זו בהערה (אג"ק חכ"ד ע' שפט).

(24) ראה מכילתא בשלח טו, א. הובא בתוד"ה ה"ג ונאמר — פסחים קטז, ב.

(25) ישע"י נב, יב.

(26) שם ל, טו. וראה אוה"ת בא ע' רצא ואילך. המשך וככה תרל"ז בתחלתו (פרקים א-ג). ובסופו (פקק"ט ואילך). ועוד.

(15) פרשתנו שם, יא.

(16) שם ל, ד.

(17) ראה בהנסמן בלקו"ש חכ"א ע' 36

הערה 57.

(18) שם, ג.

(19) ישע"י כז, יב.

(20) פ' ראה טז, ג.

(21) בא יב, כט.

(22) פרש"י עה"פ.

השבת "מתברכין כולהו יומין"²⁷) קוראים ענין זה בתורה, ובברכה לפני ולאחרי — הרי בודאי שהקב"ה מקיים מ"ש בתורה, כפי שדרשו רז"ל²⁸ על הפסוק²⁹ "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל", "מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות", ובאופן ש"נזכרים ונעשים"³⁰, שעי"ז ש"נזכרים" כדבעי, אזי "נעשים" בפועל ממש בגשמיות.

ובפרט ששנה זו היא שנת הקהל — "הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך"³¹, שמתאספים כולם לביהמ"ק לשמוע פרשיות התורה מפי המלך, "למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו גו"³¹.

וכן תהי' לנו — שיקויים היעוד "אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'", וכל בני' יבואו לביהמ"ק וישמעו קריאת פרשיות התורה מפי המלך האמיתי — כדברי הרמב"ם³²: "מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו .. וילחם מלחמות ה' וינצח .. ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל".

ויקויים היעוד³³ "ופדויי ה' ישובון", וכאמור, "בשובה ונחת תושעון", ע"י משיח צדקנו, שיבוא ויגאלנו כו' בקרוב ממש.

* * *

ה. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה אם יהי' נדחך וגו' משם יקבצך גו'.

* * *

ו. כאמור לעיל (ס"ג) שכיון שהתורה ניתנה בעולם העשי', הנה העיקר הוא הלימוד ע"ד הפשט, שכנגד עולם העשי'.

וכפי שרואים בסדר הלימוד, שבתחילה לומדים ע"ד הפשט, ורק לאח"ז באים להלימוד ע"ד הרמז, הדרוש והסוד. וכמודגש בפירוש רש"י על התורה, כידוע פתגם רבותינו נשיאינו שיש בו "יינה של תורה"³⁴, פנימיות התורה — הרי בגלוי מפרש רש"י ע"ד הפשט, אלא שבהעלם יש בו גם "יינה של תורה" (ולא להיפך, שפנימיות התורה היא בגלוי, והפשט הוא בהעלם).

(27) זח"ב סג, ב. פח, א.

(28) שמור"ר פ"ל, ט.

(29) תהלים קמז, יט.

(30) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון

שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א)

פכ"ט.

(31) פרשתנו (וילך) לא, יב.

(32) הל' מלכים ספי"א.

(33) ישעי' לה, יו"ד. נא, יא.

(34) ראה סה"ש תרצ"ו ע' 137. תרצ"ז

ס"ע 197 (נעתק ב"היום יום" כט שבט).

ויתירה מזה: גם לאחרי שמגיעים ללימוד ע"ד השקו"ט והפלפול בכמה סברות כו', הנה הבחינה לאמיתות הדברים היא — כשרואים שסוכ"ס הרי זה מתאים עם ההלכה למעשה בפועל.

וכן הוא גם בתורת החסידות — כידוע הפתגם (שכבר נזכר ריבוי פעמים)³⁵ שגם ההשכלה היותר עמוקה צריכה לבוא לידי ביטוי בענין של "בכך", ואז יודעים שההשכלה היא אמיתית, משא"כ אם אין מזה "בכך", יש להסתפק אם ההשכלה היא אמיתית.

וכן הוא בכללות ענין המצוות — ש"המעשה הוא העיקר"³⁶, והיינו, שאע"פ שמצוה בלא כוונה היא כגוף בלא נשמה³⁷ (כמבואר בתניא³⁸), מ"מ, העיקר הוא המעשה הגשמי, שלכן, מי שעושה מצוה ללא כוונה (מצד איזו סיבה, או ללא סיבה), מברך ויוצא י"ח קיום המצוה, משא"כ מי שמכוין את כל הכוונות ואינו עושה את המצוה בפועל, אינו יכול לברך ואינו יוצא י"ח קיום המצוה.

ומזה מובן גם בנוגע למ"ש "אם יהי' נדחך גו משם יקבצך גו"³⁹ — שענין זה צריך להיות בפועל בגשמיות.

וכידוע הסיפור³⁹ בנוגע לענין של "קץ" אודות שנה מסויימת, שכאשר הצמח-צדק אמר שאכן באותה שנה נדפס ה"לקוטי תורה", השיב אדמו"ר מהר"ש — ותשובתו נתקבלה אצל הצ"צ — שצריכים את הגאולה בפועל בגשמיות.

וכמו"כ בנוגע לבקשה "גלה כבוד מלכותך עלינו" — שאע"פ שגם עכשיו לא שייך ענין של גלות מצד עצמותו ית', שנמצא בכל מקום ומקום, וכלשון הידוע⁴⁰: "שם שמים שגור בפי כל", מ"מ, אין זה מספיק, אלא מבקשים "גלה כבוד מלכותך עלינו", שיהי' זה בפועל ובגלוי, באופן הנראה לעיני בשר, כפי שיהי' לעתיד לבוא⁴¹.

*

ז. ענינה של התורה — "תורה אור"⁴² — הוא להאיר, ועד שהתורה מאירה גם ענינים שלמעלה ממנה, וכמו ענין התשובה, שעם היותה

(39) ראה גם תו"מ ח"ג ריש ע' 293. וש"נ.

(40) ראה סה"מ תר"ס ע' מג. סה"מ

קונטרסים ח"ב רצו, ב. ועוד.

(41) ראה גם שיחת ש"פ שופטים, ד' אלול בתחלתה (לעיל ע' ...). וש"נ.

(42) משלי ו, כג.

(35) ראה תו"מ ח"מ ריש ע' 101. וש"נ.

(36) אבות פ"א מי"ז.

(37) ראה ל"ת להאריז"ל ר"פ עקב. של"ה מס' תמיד עמוד התפלה ענין חנוכה (רמט, סע"ב).

(38) פל"ז ואילך.

למעלה מהתורה, כדמוכח מזה שתשובה מכפרת גם על החסרון בענין התורה, הרי גם ענין התשובה מקורו בתורה, שזהו מ"ש בפרשתנו⁴³ "כי המצוה הזאת גו'", דקאי על מצות התשובה⁴⁴, והיינו, לפי שהתורה ענינה אור, שאינו פועל מציאות חדשה, אלא מאיר ומגלה את כל פרטי הענין, וכן הוא בנוגע לתשובה, שהתורה מגלה את כל פרטי ענין התשובה. ובהמשך לזה, הנה כאן המקום לעורר אודות ההוספה בקביעות עתים לתורה, כולל ובמיוחד בנוגע להאורחים שהגיעו לכאן⁴⁵.

ובהקדמה — שאע"פ שהאורחים שהגיעו לכאן קיימו את ההוראה "הוי גולה כו"⁴⁶, שענין זה כשלעצמו הוא כבר שינוי ווסת לטובה, ועד שזהו ענין של מסירות-נפש, כמובן מדברי התוס'⁴⁷ שטלטול הדרך הוא בדוגמת הענין דהיפך החיים כו', מ"מ, צריך להיות אצלם גם ענין ההוספה בלימוד התורה (ודוקא עי"ז יוכלו לקבל את כל הענינים כדבעי), ולכן יש לקבוע עבור האורחים שיעורים הן בנגלה והן בחסידות, ובאופן שכולם ישתתפו בשיעורים אלו (נוסף על שאר השיעורים שיש לכל אחד), כדי שתהי' גם המעלה דתלמוד תורה דרבים, שזוהי המעלה הכי גדולה בתורה גופא⁴⁸. ומה טוב — אם גם תושבי המקום יצטרפו וישתתפו בשיעורים אלו.

ולהעיר: אצל יושבי אוהל, שתורתם אומנתם, הנה בימי חודש אלול — שהם ימי רצון ורחמים, שהמלך בשדה, ומאירים י"ג מדות הרחמים⁴⁹ — צריכה להיות עיקר ההוספה בענין התפלה⁵⁰; אבל אצל בעלי עסק, צריכה להיות עיקר ההוספה בחודש אלול בלימוד התורה (וע"ד המבואר בתניא⁵¹ בנוגע לשבתות וימים טובים, ש"גם כל בעלי עסקים יש להם פנאי ושעת הכושר להאריך בתפלתם", הנה "עליהם מוטל ביתר שאת ויתר עז", יותר מאשר יושבי אוהל שיכולים להאריך בתפלתם גם בימות החול).

וכדי שיהי' כל זה מתוך שמחה וטוב לבב — הנה כמנהג החסידים יש להתחיל באמירת "לחיים".

43) נצבים ל, יא.

44) ראה רמב"ן עה"פ. ר"ח פ"א משער התשובה. הובא בלקו"ת פרשתנו עה"פ (מה, סע"ג).

45) ראה אבות פ"ג מ"ו. תניא אגה"ק סכ"ג. סה"מ תרפ"ח (תש"ח) ע' קמח ואילך (ע' 265 ואילך).

46) ראה לקו"ת ראה לב, א ואילך. ובכ"מ.

47) ראה ברכי יוסף או"ח סתקפ"א סק"ו.

48) ראה באלף למטה במטה אפרים שם סקט"ו.

49) אגה"ק ס"א (קג, א).

49) ראה גם

46) אבות פ"ד מ"ד.

47) (47)

ואף שידוע מ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות שתיית משקה, שזהו דבר המאוס וכו'⁵² — הרי מצינו גם שכותב שלצורך תומ"צ ועבודה יש ענין בזה ("עס מאַכט ניט אויס"), ופועל להסיר הסירכא, ושיהי' נקל יותר להפשיט העור כו'⁵³.

* * *

ח. ע"פ הסדר — יש ללמוד עתה פסוק עם פירוש רש"י בפרשת השבוע, אבל, מקודם לכן יש לסיים ענין מהשבועות שלפנ"ז:

דובר לאחרונה⁵⁴ שענינו של חודש אלול הוא — תפלה, כפי שמצינו כבר אצל משה רבינו, שבמשך ארבעים ימים האחרונים שהי' בהר (החל מר"ח אלול), כמ"ש⁵⁵ "ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים", "מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון",⁵⁶ עסק בתפלה, כמ"ש⁵⁷ "ואתנפל לפני ה' את ארבעים היום וגו'".

ושאלו על זה: הרי מפורש בפירוש רש"י על הפסוק "ואנכי עמדתי בהר", "לקבל הלוחות האחרונות", שזהו ענין התורה?

לכאורה הי' אפשר לתרץ זאת, ע"פ מ"ש בפרקי דר"א⁵⁸, שבארבעים יום האמצעיים לא הי' משה בהר, אלא במחנה, וכדאיתא בתנא דבי אליהו זוטא⁵⁹, ש"ארבעים יום האמצעיים .. נטל משה את האוהל ונטה לו מחוץ למחנה", וכפי שמבאר הגאון מווילנא בספרו אדרת אליהו⁶⁰, ש"כן מוכיחין פשטי המקראות", ו"מ"ש בפ' עקב⁶¹ ואתנפל לפני ה' כראשונה ארבעים יום .. זו היתה במ' יום האחרונים".

אבל, אין זה שייך להמדובר לעיל — כיון שדובר לפי שיטת רש"י, והרי מפורש ברש"י⁶² שגם בארבעים יום האמצעיים הי' משה בהר, ובהם התפלל וביקש רחמים, ואילו בארבעים יום אחרונים עלה לקבל לוחות אחרונות, שזהו"ע התורה, ולא ענין התפלה.

ט. אך לאמיתתו של דבר — מבהיר זאת רש"י בעצמו:

על הפסוק⁶³ "אני אעביר כל טובי על פניך גו'", מפרש רש"י, שהקב"ה אמר למשה "אני רוצה וצריך ללמדך סדר תפלה, שכשנצרכת

(52) ראה תו"מ חל"ו ס"ע 351. וש"נ.

(53) חסר הסיום (המו"ל).

(54) שיחת ש"פ תצא ס"ח (לעיל ע' ...).

(55) עקב יו"ד, יו"ד.

(56) פרש"י שם ט, יח. וראה פרש"י עה"פ.

(57) שם ט, כה.

(58) פמ"ו.

(59) פ"ד.

(60) עה"ת תשא לג, ז.

(61) שם, יח.

(62) תשא שם, יא. עקב שם, יח. יו"ד, יו"ד.

(63) תשא שם, יט.

לבקש רחמים על ישראל, הזכרת לי זכות אבות, כסבור אתה שאם תמה זכות אבות, אין עוד תקוה, אני אעביר כל מדת טובי לפניך .. וקראתי בשם ה' לפניך, ללמדך סדר בקשת רחמים, אף אם תכלה זכות אבות, וכסדר זה שאתה רואה אותי מעוטף וקורא י"ג מדות, הוי מלמד את ישראל לעשות כן, וע"י שיזכירו לפני רחום וחנון, יהיו נענין, כי רחמי לא כלים".

כלומר: נוסף על תפלת משה במשך ארבעים יום האמצעיים — הנה לאחרי עלייתו להר בארבעים יום האחרונים, לימדו הקב"ה "סדר תפלה" ע"י אמירת י"ג מדה"ר, "שאינן חוזרות ריקם"⁶⁴.

ומובן, שגם תפלת משה קודם שלימדו הקב"ה סדר תפלה ע"י אמירת י"ג מדה"ר לא היתה בחנם ח"ו, שכן, כללות ענין התפלה הוא מלמטה למעלה, "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה"⁶⁵, והרי הסדר הוא שאי אפשר להגיע לשליבה העליונה לפני שמגיעים לשליבה שלמטה ממנה, כך, שלכל לראש הוצרך להיות ענין התפלה סתם, ורק לאח"ז היתה יכולה להיות התפלה ע"י אמירת י"ג מדה"ר, שע"ז תיקן והשלים משה את התפלה שהתפלל בארבעים יום האמצעיים.

וכיון שתפלת משה בארבעים יום האמצעיים היתה באופן שבכל יום פעל ענין בפני עצמו כו', מובן, שגם התיקון על זה (לאחרי שלימדו הקב"ה סדר תפלה ע"י אמירת י"ג מדה"ר) הוצרך להיות במשך ארבעים יום, כך, שגם בארבעים יום האחרונים הי' גם ענין של תפלה.

ויש להוכיח גם מפשטות הכתובים שענין התפלה הי' (לא רק בארבעים יום האמצעיים, אלא) גם בארבעים יום האחרונים:

מצינו שבסוף ארבעים יום האחרונים, ב" בתשרי, יום הכיפורים, "נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ובלב שלם"⁶⁶, "בשמחה .. ברצון שלם"⁶⁷ [וע"ד המבואר באגה"ת⁶⁸ שנוסף על ענין התשובה באופן ש"אין מזכירין לו דבר וחצי דבר כו"], יש אופן נעלה יותר, שנעשה "לרצון לפני ה' ומרוצה וחביב לפניו ית' כקודם החטא"], "ואמר לו למשה סלחתי כדברך"⁶⁹, "לכך הוקבע למחילה ולסליחה"⁶⁷.

[דרך אגב: יש להתעכב גם על מ"ש רש"י ש"אמר לו למשה

(67) פרש"י עקב ט, יח.

(68) פ"ב.

(69) פרש"י תשא ועקב שם.

(64) פרש"י שם.

(65) ויצא כח, יב.

(66) פרש"י תשא שם, יא.

סלחתי כדברך" — דלכאורה, הלשון "סלחתי כדברך" לא מצינו בנוגע לחטא העגל, אלא בנוגע לחטא המרגלים⁷⁰. ואכ"מ⁷¹].

ואם נאמר שתפלת משה היתה רק בארבעים יום האמצעיים — הי' יוהכ"פ (ש"הוקבע למחילה ולסליחה") צריך להיות בסוף ארבעים יום האמצעיים, כ"ט אב; וכיון שנקבע בי' בתשרי, בסוף ארבעים יום האחרונים, עכצ"ל, שגם בארבעים יום האחרונים הי' ענין התפלה.

[ואין לומר שבמשך כל ארבעים יום האחרונים הי' רק ענין התורה, "לקבל לוחות אחרונות", ורק ביום האחרון, יוהכ"פ, הי' ענין הסליחה — כיון שיוהכ"פ אינו ענין בפני עצמו, אלא הוא בא בהמשך לימים שלפניו, ועכצ"ל, שבכל משך ארבעים יום האחרונים הי' גם ענין התפלה].

ונמצא, שבארבעים יום האחרונים הי' לא רק ענין התורה, קבלת לוחות אחרונות, אלא גם ענין התפלה, ואין סתירה בדבר, ואדרבה: ענין התפלה (והתשובה) הי' בתור הקדמה שע"ז יהי' ענין התורה (קבלת לוחות האחרונות) באופן נעלה יותר.

י. ויש להוסיף ולבאר החילוק בענין התפלה בין ארבעים יום האמצעיים לארבעים יום האחרונים — שבארבעים יום האמצעיים הי' ענין התפלה כפי שהוא מצד משה עצמו, אשר, עם היותו בחיר הנבראים⁷², ועד לשרש הנאצלים, ותפלתו היתה בתכלית השלימות, עד כדי כך, שאמר "ואם אין מחני נא גו"⁷³, שזהו ענין המס"נ שאין למעלה הימנה, הרי זה רק עד כמה ש"נברא" יכול להגיע, ואין זה בערך לענין התפלה כפי שלימדו הקב"ה, שלמעלה לגמרי מגדר הנבראים.

ולכן, בנוגע לתפלת משה מצד עצמו — יכול להיות מעמד ומצב ש"תמה זכות אבות כו"; משא"כ בנוגע לענין התפלה כפי שנמשך מלמעלה (כשלימד הקב"ה למשה "סדר תפלה" ע"י אמירת י"ג מדה"ר) — הרי זה באופן "שאינן חוזרות ריקם".

וזהו חידוש בענין התפלה — כי, בדרך כלל מבואר החילוק שבין ברכה לתפלה⁷⁴, שענין הברכה הוא באופן של וודאות, משא"כ ענין התפלה, שיש ספק אם תתקבל כו'; אבל "סדר תפלה" שע"י אמירת י"ג

72) ראה פיהמ"ש להרמב"ם לסנהדרין פ'

70) שלח יד, כ.

71) ראה גם לקר"ש חכ"ד ע' 570 הערה חלק ביסוד השביעי.

73) תשא לב, לב.

10. וש"נ.

74) ראה לקר"ש ח"י ע' 42. וש"נ.

מדה"ר "שאינן חוזרות ריקם" — הרי זה באופן של וודאות, כמו ענין הברכה.

יא. עפ"ז יש לבאר הסיפור⁷⁵ אודות המענה של אדמו"ר מהר"ש לא' מבעלי — המוסר, על שאלתו, מדוע החסידים מאריכים בתפלתם, שמצינו במדרש⁷⁶ שיש תפלה שעושה הכל, ויש תפלה שעושה מחצה, ולכן מאריכים החסידים בתפלה, כדי שגם המחצה יהי' כולו.

ולכאורה הרי זו המצאה יפה, בבחינת לשון נופל על לשון — אבל מהו תוכן הדברים? והענין בזה:

החילוק בין תפלה קצרה לתפלה ארוכה הוא — שתפלה ארוכה פירושה ללא הגבלות, והיינו, שאינו מביט על השעון, בגשמיות, וגם לא ברוחניות, ואילו תפלה קצרה היינו שהיא במדידה והגבלה.

והחילוק ביניהם: יש חצי העליון וחצי התחתון. וכאשר התפלה היא בהגבלה — מגיעים על ידה רק לחצי התחתון ("תפלה עושה מחצה"); ואילו כאשר התפלה היא למעלה מהגבלות — אזי בחצי התחתון יש גם החצי העליון⁷⁷.

* * *

וראה אג"ק שם ע' ערה (בהערה): ובדא"פ יל"פ: ע"י האריכות מגיע במדריגה עליונה יותר, ורגלי מדרי' עליונה הם כנגד כל המדרי' שלמטה הימנה (תניא ספי"ג). ומחצה הנ"ל — הוא ע"ד הל' דא"א וע"ק הם מחצה התחתון והעליון דכתר.

(75) ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' תסה ואילך. וראה גם אג"ק ח"ב ס"ע עדר ואילך.

(76) ויק"ר פ"י, ה.

(77) ברשימה שתח"י צויין שחסר ואינו ברור (המו"ל).

הוספה

א

בי"ה. ערב יוהכ"פ תשי"ט

תלמידי ישיבת תומכי תמימים אשר בפאריז וסביבותי
 ה' עליהם יחיו
 שלום וברכה

הרשימה שלהם אשר נצבים הם כולם לפני ה"א ע"י התקשרותם וגם
 בגשמיות (באמצעות מעמד) עם כ"ק אדמו"ר שליט"א, אתפשטותא של זה
 שעליו מעידה תורה אנכי עומד בין הוי' וביניכם, הגיעה לידי ביום ער"ה, ובו
 ביום מסרתי ליד כ"ק מו"ח אד"ש. ובודאי יקבלו מכו ישר אליהם.

ב

[לפני השי"ת]

ידידי מר שמואל שי זעליקסאן

שלום וברכה

לקראת השנה הבע"ל הנני להביע בזה איחולי שיכתב ויחתם לשנה טובה
 ומתוקה, אשר בכלל זה הוא שישתדר באופן הטוב, וטוב לפניו, ובגו"ר.

בטח ראה באגה"ק לרבנו הזקן סימן כב שמעיר במרז"ל (פסחים)
 שבעה דברים מכוסים כו' אין אדם יודע במה משתכר כו' ומלכות בית דוד מתי
 תחזור כו' הנה הושוו זה לזה. וכנראה כן הוא גם בשכר ופרנסה רוחניית. ולכן
 פשיטא שאיני בא בזה לשלול במוחלט איזה ענין, ורק לעורר, אשר אם גם
 לכאורה נראה שעסק פלוני הוא המתאים בשביל פב"פ, הן לגוף הן לנשמה, בכ"ז
 יש עדיין מקום לספק ולעשות חשבון עוה"פ מזמן לזמן.

וקודם החתימה הנני להעיר: (א) מה שלא כתבתי ע"ע, הוא פשוט מפני

א

מצילום כתי"ק.

שעליו מעידה תורה אנכי עומד בין הוי' וביניכם: ואתחנן ה, ה. וראה סה"ש תורת שלום ע'

158.

ב

מצילום כתי"ק. — בראשו נרשם בכ"ק: מחנה.

(פסחים) : נד, ריש ע"ב.

רוב העבודה והטרדות ואין לתלות בזה שום כוונות צדדיות. ב) אין מכתבי זה מכריח מענה כלל וכלל, מלבד אם בלאו הכי הי' חפץ לכתוב אלי ועד כדי כך שהי' מוציא חפצו מן הכח אל הפועל. ומדה כנגד מדה גם אם יכתוב אלי בטחוני שלא יקפיד גם אם לא אענה עליו עד עבור זמן. ג) (ע"ד התוארים שלא יקפיד).

ג

[לפני השי"ת]

השאלה למה בתפלה ובברכה פונים להקב"ה לפעמים בלשון נוכח ולפעמים בלשון נסתר ובפרט בנוסח הברכות שאומרים בסמיכות זה לזה ברוך אתה (נוכח) ... אשר קדשנו (נסתר) — העירו עלי' בכמה ספרים וראשיתם, כפי ידיעתי, בזהר ח"ג ר"פ עקב.

המענה על שאלתו הוא כי הקב"ה סתים וגליא. פירוש: גלוי — מאמינים ויודעים אשר נמצא הוא, סתום — אין משיגים מהותו (דוגמא לדבר: נפש האדם שהאדם יודע שנמצאת היא אבל אינו משיג מהותה כמו שמשיג דבר גשמי). או: גלוי מצד פעולותיו וסתום מצד עצמו. או: גם בפעולותיו ישנם כאלו שתיכף ניכר שהם פעולות ה' וכאלו שנסתר האלהות שבזה (דוגמא: נסים וטבע). ולכן בתפלותינו וברכותינו אנו פונים אליו הן בלי נוכח הן בלי נסתר, כי שניהם ישנם כאן.

העירו על שאלה זו: זח"ג רעא, ב. ס' הבהיר. הרשב"א (ברכות). אבן הירחי בשם הריב"א באבודרהם. לקוי"ת ד"ה אלה מסעי (השלישי) ס"ב, סד"ה ביום השמיני. ביאוריו ר"פ עקב. נפש החיים ש"ב פי"ג. ס"י אוצר התפלות בתחלתו, חלק בשמים ראש פל"ב. נועם אלימלך (בחוקותי). שבה"ל קסה. מחיוו ס"י פח. ארחות חיים לר"א הכהן מלוניל ח"א הלי קי ברכות (בכתי"י שבסמינאר). ערבי נחל פי בלק. ס' בית אלקים לר' משה בן יוסף מטראני. שי התפלה פי"ה.



ג

מצילום כתי"ק. — בראשו נרשם בכי"ק: ע"י העכט. ס' הבהיר: אות קפד. הרשב"א (ברכות): מ, ב (בע"י).

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610

Fax. (206) 666-1770

Email: info@lahak.org

ב"ה.

שהחיינו וקיימנו והגיענו

הגיעו מבית הכורך

תורת מנחם

התוועדויות כרך מג

בספר זה שיחות, מאמרים ומענות חדשים שלא ראו את אור הדפוס שיחות ומאמרים אלו נלקמו אחד אחד מסלילי הקלטה ורשימות שנרשמו בשעתם ע"י החוזרים שיחיו, ונשארו בכתובים עד לאחרונה

כן ניתן להשיג את סדרת הספרים

תשמ"ב – תשנ"ב (45 כרכים)

בחנויות הספרים המובחרות

ובחנות הספרים קה"ת בארה"ב ובאה"ק

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע



ולזכות

התמים **פינחס** שיחי

לרגל הכנסו לעול המצוות, כ"ד אלול, ה'תשע"א

ולזכות אָחיו ואחיותיו שיחיו



נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **כתריאל צבי** וזוגתו מרת **חנה** שיחיו **סודאָק**

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' **נחמן** וזוגתו מרת **פראדל** שיחיו **סודאָק**

הרה"ח ר' **דוד ארי'** וזוגתו מרת **שרה גיטל** שיחיו **רימלער**